

OD REDAKCJI

Na współczesną politykę można spojrzeć z różnych punktów widzenia – jako na przestrzeń społecznej debaty, grę interesów, spór ideowy czy wreszcie jako na wymyślanie rozwiązań – *Policy Making*. Polityka publiczna jest procesem, w którym władza publiczna przekłada swoje wizje polityczne na programy i działania, aby osiągnąć zakładane wyniki/efekty. *Policies*, czyli najbardziej konkretny poziom polityki, tworczy wymiar rządzenia to obszar badawczy, na którym spotykają się nauki o administracji – szukające alternatywy dla biernego administrowania organizacjami publicznymi – nauki o polityce oraz zarządzanie publiczne. Polityki publiczne, zarówno dotyczące ogólnego zaspokajania potrzeb i rozwoju społeczności, jak i polityki sektorowe, realizowane w wyodrębnionych obszarach życia społecznego (na przykład polityka kulturalna) ulegały w ostatnich kilkudziesięciu latach ogromnym przeobrażeniom. We współczesnym życiu politycznym trudno jest zwłaszcza oddzielić sferę tworzenia polityki od sfery wprowadzania jej w życie.

W niniejszym zeszycie „Zarządzania Publicznego” do dyskusji naukowej nad kształtem oraz efektywnością polityk publicznych włączyli się przede wszystkim doktoranci Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Główna oś krytycznych analiz skupiła się na procesie opracowywania polityk publicznych, dokumentach strategicznych i programowych, narzędziach wprowadzania ich w życie oraz sprawności i skuteczności realizacji. Zainteresowania autorów dotyczyły polityk publicznych realizowanych na różnych poziomach zarządzania publicznego: od lokalnego po europejski. Wśród narzędzi analitycznych szczególnym zainteresowaniem cieszyła się ewaluacja. Poświęcono jej dwa artykuły. Iwona Reichardt przedstawiła dyskurs teoretyczny dotyczący ewaluacji, praktykę działania instytucji politycznych oraz wyniki badań empirycznych nad kulturą ewaluacyjną. Poszukiwała w swoim tekście odpowiedzi na pytanie, kiedy ewaluacja jest narzędziem krytycznej analizy polityk publicznych, kiedy zaś jej rola ogranicza się do instrumentalnego elementu know-how. Katarzyna Jastrzębska, Anna Klama, Anna Kostrubała-Brak i Agnieszka Kuczyńska ukazały natomiast ewaluację działalności edukacyjnej szkół i placówek oświatowych jako kluczowy element wdrażanego w Polsce modelu nadzoru pedagogicznego. Ich zdaniem wprowadzenie ewaluacji jako formy nadzoru pedagogicznego jest jedną z najistotniejszych, ale też najbardziej kontrowersyjnych, zmian w całej polityce nadzoru.

W dwóch kolejnych artykułach autorzy przeprowadzili krytyczne analizy polityk prowadzonych na poziomie państwa. Dr Katarzyna Radzik zajęła się polityką rządów brytyjskich wobec samorządu terytorialnego w latach 1979–2010. Nowe zarządzanie publiczne, realizowane w Wielkiej Brytanii jest od wielu lat przedmiotem zainteresowania badaczy z całego świata, a także wzorem dla wdrażanych w wielu krajach reform. Wielka Brytania to kraj, który intensywnie

reformował swój sektor publiczny, a zwłaszcza sferę samorządową. Dotyczyło to poprawy sprawności i skuteczności zarządzania usługami publicznymi, a także szerszego włączania obywateli w procesy rządzenia. Autorka analizowała tę politykę zarówno od strony jej programowania oraz narzędzi wdrażania w kontekście zmieniających się rządów, jak i trudności we wzajemnych relacjach między rządem i samorządem. Kolejna trójka autorów: Artur Szetela, Katarzyna Lichwa i Kinga Korniejenko, zajęła się natomiast krytyczną analizą polityki zdrowotnej w zakresie przekształcania szpitali publicznych w spółki prawa handlowego. Przedstawienie procesu restrukturyzacji własnościowej publicznych zakładów opieki zdrowotnej prowadzi ich do ciekawych obserwacji i konkluzji, że jest w Polsce miejsce dla niepublicznej ochrony zdrowia w opiece stacjonarnej, przy założeniu, że komercjalizacja nie oznacza rezygnacji państwa z odpowiedzialności za ochronę zdrowia, a jedynie przejęcie wykonania zadań publicznych w tym zakresie przez jednostki niepubliczne.

Polityki publicznej na poziomie regionalnym dotyczą dwa teksty. Przedmiotem pierwszego z nich, autorstwa dra inż. Bożydara Ziółkowskiego, jest *foresight* regionalny jako narzędzie projektowania polityki rozwoju regionu. Autor pokazał uwarunkowania oraz przykłady zastosowań tego instrumentu, a także korzyści jego zastosowania związane z optymalizacją polityki publicznej, jej transparentnością, ukierunkowaniem na wdrożenie innowacji i wzmacnianiem przewag konkurencyjnych regionów. W drugim z artykułów dotyczących polityki publicznej na poziomie regionalnym Anna Góral i Joanna Zdebska-Schmidt skoncentrowały się na ocenie stopnia wdrożenia w Małopolsce polityki rozwoju przemysłu czasu wolnego, sformułowanej w strategii rozwoju tego województwa na lata 2007–2013. W tym celu autorki przeprowadziły analizę dokumentów strategicznych oraz wskaźników do oceny stopnia realizacji polityki, a także odniosły się do aktywności województwa małopolskiego w zakresie rozwoju przemysłu kulturowego w regionie.

Dwa kolejne artykuły zostały poświęcone omówieniu wyników badań różnych aspektów miejskich polityk kulturalnych. Dawid Cichocki, Marcin Laberschek i Marzena Rusanowska przedstawili krytyczną analizę wybranych aspektów strategii rozwoju kultury w Krakowie na lata 2010–2014, którą analizowali ze względu na występowanie określonych cech, właściwych dla polityk publicznych. Posłużyli się też narzędziem ewaluacji dla oceny skuteczności realizacji celów, a także stopnia dopasowania oferty do potrzeb mieszkańców oraz jej dostępności. Magdalena Król natomiast udatnie posłużyła się metodą analizy porównawczej dla przeprowadzenia krytycznej analizy polityk miast (Krakowa i Warszawy) w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi – na przykładzie sektora kultury. Ustaliła między innymi, że w obu miastach programy współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi w obszarze usług kultury, są na innym etapie rozwoju, inaczej formułowane są cele, inaczej zarządzane jest ich wdrażanie, inne są narzędzia realizacji polityk.

Ostatnie trzy artykuły są wynikiem pracy zespołów badawczych i dotyczą krytycznej analizy polityk prowadzonych na poziomie ponadpaństwowym, a zwłaszcza Unii Europejskiej, na podstawie badań z ich wdrożenia w Polsce.

Aleksandra Berkowicz, Bożena Włodarska, Krystian Gurba zajęli się analizą implementacji Procesu Bolońskiego, którego celem było stworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego. Szczegółowo zajęli się oceną implementacji w polskich szkołach wyższych dwóch narzędzi budowy EOSW – mobilności oraz punktów zaliczeniowych ECTS. Kolejny, a zarazem najobszerniejszy artykuł niniejszego zeszytu powstał w wyniku zespołowego projektu badawczego doktorantów, zrealizowanego w ramach fakultatywnych zajęć „Absolwent studiów doktoranckich na rynku pracy”. Siedmioro autorów analizowało losy zawodowe osób ze stopniem naukowym doktora w kontekście Strategii Lizbońskiej zakładającej uczynienie z Europy najbardziej konkurencyjnej gospodarki światowej. Jednym z zasadniczych czynników budowy innowacyjnej gospodarki europejskiej było szerokie wejście doktorów nauk na rynek pracy pozauczelnianej. Dzięki temu zwiększyłyby się łatwość budowania połączeń nauka–praktyka i nastąpiłoby zdynamizowanie procesów innowacyjnych. Autorzy szeroko przedstawili badania teoretyczne, a także wyniki własnych, zróżnicowanych badań empirycznych. Badania miały eksploracyjno-pilotażowy charakter, dostarczyły jednak wielu interesujących, niestety raczej pesymistycznych, danych, świadczących o tym, że w Polsce wciąż nie ma zapotrzebowania na komercyjnym rynku pracy na pracowników ze stopniem naukowym doktora. Ostatni artykuł autorstwa Anny Pilarczyk krytycznie analizuje zapisy Rekomendacji M Bazylejskiej Komisji ds. Nadzoru Bankowego, która opracowuje bankowe normy ostrożnościowe. Większość państw działających na międzynarodowym rynku usług bankowych dobrowolnie wdraża te rekomendacje do krajowych systemów bankowych. Stanowią one podstawę polityk zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach.

Grażyna Praweńska-Skrzypek